

Kiss Károly:

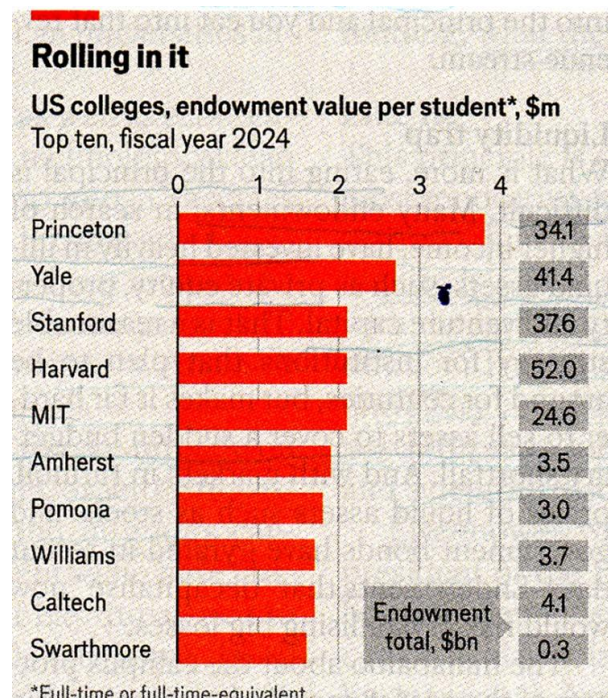
Trump, az amerikai egyetemek és a tudomány

Ahogy a vámháború ügye kezdett „lecsengeni”, újabb téma került napirendre.¹ Egyre többet olvashattunk Trumpnak az egyetemek és a tudomány elleni támadásáról. Az amerikai egyetemeken az elmúlt években elképesztő dolgok történtek. A divatos, degenerált eszmék, az LMBTQ, a woke és a cancel culture érzékeny befogadó közegévé váltak. Olyan állapotok uralkodtak az amerikai egyetemeken, mint Kínában a 60-as, 70-es években a nagy kulturális forradalom idején. Akkor Mao-Ce-tung akarta átformálni a kínai társadalmat kommunisztikus eszmék szerint, Amerikában a woke és az LMBTQ ideológusai akarták eszméiket elterjeszteni az egyetemisták által.² Trump adminisztrációja szemmel láthatólag fel akarja számolni ezeket az állapotokat: kiirtani a woke-vírust és visszaszorítani az Izrael gázai háborúja során megjelent antiszemitizmust. Ezt a balliberális média és politikusok úgy tálalják, mint beavatkozást az akadémiái szabadságba, a független egyetemek és a tudomány elleni brutális támadást. Fontos tudnunk, hogy Amerikában az egyetemek, a tanári kar és a kutatók hagyományosan demokrata-pártiak, a liberális gondolkodás és eszmék támogatói.

Amerikában a közoktatás (általános- és középiskolák) a tagállamok jogkörébe tartozik, azok finanszírozzák. Az egyetemek azonban – különösen a legnevesebbek, az Ivy League-be tartozók – nagyhatalmú, többnyire önálló magánintézmények, melyeket közadakozásból létrejött alapítványok működtetnek és finanszíroznak. A Harvard évente több, mint 1 md \$ magánadományt kap, a Columbia 1,3 milliárdot. A Columbia éves költségvetése 6 md \$. A Harvardot egy 52 milliárd dolláros (!) alapítvány működteti. Ezek az alapítványok többnyire ingatlanokból és részvényekből, befektetésekből állnak.

(The Economist April 12th 2025. University finances)

Amerikában a tudományos kutatás is az egyetemeken folyik, melyet a szövetségi kormány jelentős összegekkel rendszeresen támogat, hiszen ez az, ami Amerikát a világ vezető tudományos-technikai nagyhatalmává teszi. E támogatások elérik az egyetemi költségvetések

¹ Ezzel nem kicsinyítem a Trump által okozott felfordulást, azt magam is értelmetlennek tartom. Lásd erről írt cikkemet: <https://www.magyarhirlap.hu/velemen/20250408-trump-ertelmetlen-vamtarifai>

² Lásd erről szóló írásomat: Kifulladásban a nagy amerikai kulturális forradalom? (2024 március): https://utodaink-jovoje.hu/oktatas/amerikai_egyetemek.pdf

10-20 százalékát. A világ legnevesebb tudósainak jelentős része az amerikai egyetemeken folytat kutatásokat. A diákhitel rendszerét is a kormány működteti, mely a hallgatók tandíját fizeti.³

A kormány két módon tervezi megbüntetni az egyetemeket az elmúlt években történtek megtorlásaként. Egyrészt azzal, hogy magasabb adót vet ki az egyetemeknek az alapítványokból származó jövedelmére: a jelenlegi 1,4 százalék helyett akár 35 százalékosat. (Ez nem csak az egyetemek működését érintené súlyosan; azokat a szegény hallgatókat is, akiknek a tandíját az egyetem fizeti az alapítványi jövedelmekből.)⁴ Másrészt a kutatási támogatások megvonásával. Az új adminisztráció sorban hozza büntetőintézkedéseit.

Visszavonta, illetve zárolta a Cornellnek és a Princetonnak szánt több, mint 1 md dollár szövetségi támogatást, miután azok elnökei kritizálták a kormányt. Letartóztatott olyan külföldi hallgatókat, akik kritizálták, amit Izrael Gázában tett és Izrael-ellenes tüntetéseket szerveztek. Ezek ellen a szövetségi kormány külön is eljár – kiutasítja őket az országból. Megtiltotta, hogy a Harvard külföldi hallgatókat fogadjon – akik egyébként a létszám több, mint egynegyedét teszik ki, hozzátartoznak az egyetem arculatához és pénzügyi szempontból is fontosak. (Megmosolyogtató fejlemény, hogy Wolfram Weimer német kulturális miniszter felajánlotta a Harvardnak, hogy alapítson egy kart a szabad, üldöztetésektől mentes Németországban, amire az egyetem szóvivője azt válaszolta, hogy az számukra „nem opció”).⁵

A „nagy amerikai kulturális forradalom” éveiben (ezt én nevezem így) – az új eszmék elterjesztésére egy intézményes formát is létrehoztak: a DEI (Diversity, Equity, Inclusion) programokat, melyek részt vettek a személyzeti munkában. Ezek nem csak az egyetemeken, vállalatoknál is működtek. Trump adminisztrációja ezeket fel akarja számolni. A Michigani és a Kaliforniai Egyetem máris bezárta DEI-irodáját. Ettől függ a Harvardnak szánt 9 milliárd dolláros (!) támogatást, valamint „azoknak a karoknak a megreformálásától, amelyek az antiszemita hangulatot terjesztették”.⁶

A Harvard a központi adminisztráció egyes követeléseit úgy tekinti, mint az akadémiai szabadságjogok korlátozására való törekvést, megtagadta azok teljesítését és az intézkedést azonnal megtámadta jogi úton. A kormány válaszul befagyasztotta a Harvardnak szánt 2,2 milliárd (!) dolláros kutatási támogatását.⁷ A Columbiától – amiért az nem védte meg hallgatóit és tanárait a Palesztína melletti tüntetések során – kilátásba helyezte 400 millió dollár kutatási támogatás megvonását, ha nem bünteti meg a tüntetések felelőseit. Egyúttal a közép-keleti, délkelet-ázsiai és afrikai tanulmányok intézetének a felszámolását is követelte. Az egyetem eleget tett a követeléseknek – habár az utóbbi az akadémiai szabadságba való durva beavatkozásnak számít. A Pennsylvania Egyetemtől megvont 175 mó dollár támogatást, mert az megengedte, hogy „transz-nők” vegyenek részt női sportversenyeken.

---

³ The Economist April 12th 2025. The campus counter-revolution.

⁴ The Economist April 12th 2025. University finances.

⁵ Der Spiegel 14.6.2025 p. 26.

⁶ The Economist April 12th 2025, The war on universities.

⁷ The Economist April 19th 2025, p. 7.

Az orvosi kutatásokra szánt központi költségvetési összegekkel Amerikában a National Institute of Health rendelkezik. Az intézmény megszigorította támogatásainak a fenntartási költségekre fordítható hányadát: azt 15 százalékban maximálta. Ez erősen érezteti hatását az orvosképzésben: egyes intézmények megszüntették a PhD programjukat, több ezer kutatási létszámot meg kellett szüntetni. (Trump új egészségügyi minisztere, Robert Kennedy Jr. ugyanis nagyon rossz véleménnyel van a gyógyszeriparról – a BigPharmát olyan üzleti ágazatnak tekinti, amely inkább a betegségek elhúzódásában, semmint a gyógyulásban érdekelt.) A „gender study”-kkal foglalkozó intézmények visszaszorítása is folyamatban van.

Az állami támogatások megvonása kényes kérdés. Amerikában alapelv, hogy az állam nem szól bele az „akadémiai szabadságba”. Ha a támogatás megvonása szervezeti és részvételi ügyekkel kapcsolatos, az még védhető. De a tananyagba való beleszólás az amerikai demokrácia alapelveit sérti. Sokan attól tartanak, hogy az amerikai egyetemek elleni támadások erodálni fogják Amerika „tudományos nagyhatalmi” státuszát.

Én úgy látom, hogy a balliberális média aggodalma az amerikai „akadémiai szabadságért” többnyire alaptalan, politikai indíttatású hisztéria. Akkor kellett volna aggódniuk, amikor neves tudósokat, egyetemi tanárokat meghurcoltak, amiért azok pl. olyan kijelentésekre vetemedtek, hogy a gyermekszülés talán mégis csak a nők feladata... Most a visszatérés a normalitáshoz folyamata zajlik. A woke és a cancel culture az amerikai történelem szégyenfoltjai miatti rossz lelkiismeret, a rabszolgatartó korszak, majd az egészen az ötvenes évekig tartó faji diszkrimináció „megbánása” volt. A rossz lelkiismeret utóhangja. De a mai – vagy az egy évtizeddel ezelőtti – Amerikában annak már nincs, nem volt alapja. Az új generációk így „dolgozták fel” elődeik bűneit.

Mindezt igazolja, hogy az egyetemek – a liberális média elítélésétől kisérvé – többnyire engednek a kormány követeléseinek. Nem kockáztatják a kutatási támogatásokat. (Különösen, mivel azok elsősorban a természettudományos területeknek szólnak.) Ellenállást akkor fejtenek ki, amikor úgy érzik, hogy a központi adminisztráció a tananyagba akar beleszólni, az oktatás szabadságát veszélyezteti. (A gender study-k és hasonló tárgyak kapcsán – melyeket a kormány nem a tudomány, hanem a politikai aktivizmus körébe sorol.)

Összességében tehát úgy látom, hogy Trumpnak „az egyetemek elleni dühödt támadása” valójában az előző években felbolydult egyetemi világ konszolidálása, visszaterelése a normalitás határai közé. A tudományos kutatásokra fordított összegek csökkentése viszont veszélyezteti Amerika hegemoniáját a tudományban és a kutatásokban. A hírek szerint sok kutató készül elhagyni az USA-t és Kanadában és Európában akar letelepedni. Ráadásul állítólag leállították az mRNS-alapú kutatások finanszírozását – ezek vezettek a Karikó Katalin és Drew Weisman által megalkotott covid elleni vakcinához – Robert Kennedy Jr., egészségügyi miniszter védőoltás-ellenessége miatt.⁸ A National Health Institute költségvetése, mely az orvostudományi kutatásokat finanszírozza, jelentősen meg lett kurtítva Elon Musk adminisztratív kiadásokat csökkentő tevékenységének is köszönhetően. A klímakutatások is hasonló sorsra jutottak.⁹

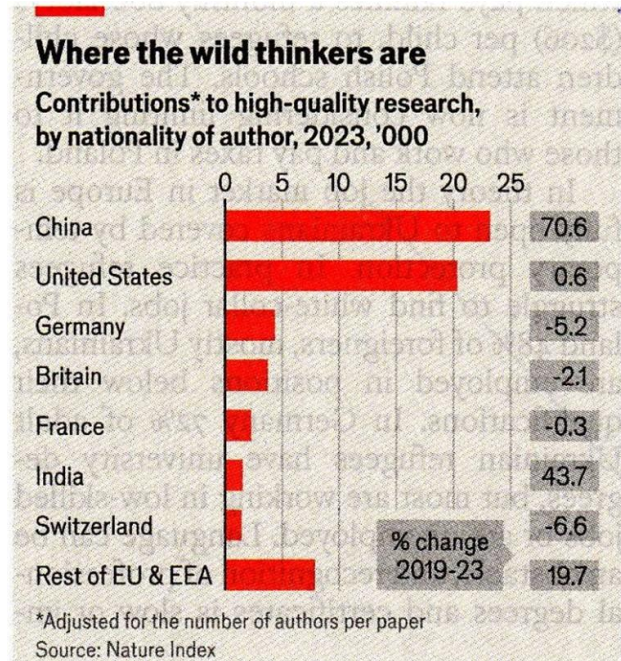
⁸ Bedő Iván: Kutathatják, mit szabad. Hvg 2025. ápr. 3.

⁹ Science under Trump. The Economist February 22nd 2025.

Az európaiak ehhez vérmes reményeket fűznek, máris „fordított agyelszívásról” beszélnek. Az EU-ban azonban csak a GDP 2 százalékát fordítják kutatásra és fejlesztésre, míg az USA-ban 3,6 százalék ez az arány. Sok mindennek kellene még történnie tehát ahhoz, hogy a „brain drain” megforduljon.

(The Economist April 12th 2025, The war on universities)

Göd, 2025. június

További források:

Trump – amerikai egyetemek: Adam O’Neal: Checks and Balance: Trump’s escalating war on universities

<https://mail.google.com/mail/u/0/#inbox/FMfcgzQbfLdkJtQSFhkPtqgVDhNTpBCV>

Trump-Harvard:

<https://mail.google.com/mail/u/0/#inbox/FMfcgzQbfLdjNKgsjbxQRcVmpcTIMKdL>

Trump – amerikai tudomány:

<https://mail.google.com/mail/u/0/#inbox/FMfcgzQbfTsNsgZvSRXCRnVNKPwmMGkC>